

Alma Leka

**BOSNA I HERCEGOVINA FOTOGRAFIJOM
ANTONA ZIMOLA
MUZEJ HERCEGOVINE, MOSTAR, 2019.**

U 2019. godini izašla je u izdanju Muzeja Hercegovine knjiga pod nazivom *Bosna i Hercegovina fotografijom Antona Zimola*. Anton Zimolo je bio sin Josipa Zimola, najstarijeg mostarskog fotografa, koji je pred kraj Osmanske vlasti u BiH, 1860-te godine iz Trsta doselio sa porodicom u Mostar i otvorio krajem 60-tih i XIX stoljeća prvi fotoatelj u ovom gradu.

Prvi put se objavljuje obimna monografija o Antonu Zimolu, jednom od najstarijih mostarskih fotografa, koji je radio i stvarao krajem XIX i u prvoj polovini XX stoljeća, tačnije od 80-tih godina XIX stoljeća do 1945. godine.

Čovjek je od davnina težio da sačuva tragove postojanja za generacije koje dolaze, a za običnog je čovjeka od posebnog značaja otkriće i pronalazak fotografije 1839. godine. Od pronalaska fotografije 1839. godine pa do njenog dolaska u BiH prošlo je izvjesno vrijeme, i do danas su ostvareni brojni značajni autorski radovi, hronike života i rada svi slojeva bosanskohercegovačkog društva.

Prvi su fotoateljei u Bosni i Hercegovini otvoreni tek pred kraj Osmanske vlasti, tačnije za vrijeme vladavine bosanskog namjesnika Topal Osman-paše. Naime, posljednje decenije osmanske vladavine u Bosni i Hercegovini predstavljaju vrijeme značajnih društvenih promjena. Hatišerifom od Gülhane 1839. godine označen je prelazak na civilno društvo i početke modernizacije bosanskohercegovačkog društva prema evropsko liberalno-

građanskim načelima. Ove su reforme doprinijele i pojavi modernih zanata, poput fotografskog. Zbog toga i razvoj bosanskohercegovačke fotografije s početaka otkrića fotografije nije bio uravnotežen sa svjetskim kretanjima, budući da je bio zavisian i od stepena društvene i gospodarske organiziranosti pojedinih bosanskohercegovačkih sredina.

Od pronalaska fotografije u svijetu 1839. godine pa do 1860-tih godina XIX stoljeća, odnosno dolaska prvog fotografa i otvaranja prvog fotoateljea Zimolo u Mostaru, proteklo je 20-tak godina.

Davne 1951. godine, godinu dana prije smrti Antona Zimola, Muzej Hercegovine je njegov fotografski fond dijelom otkupio, a dijelom dobio na dar od Zimolove kćerke Dorotee.

Anton Zimolo je umjetničku fotografiju usavršavao u Beču, te u Trstu od 1882-1883. godine, nakon čega od oca Josipa Zimola preuzima fotografski zanat. Kao aktivni sudionik tadašnjeg društvenog i kulturnog miljea Mostara, te održavajući prijateljske odnose sa umjetnicima, književnicima i kulturnim radnicima grada tog vremena - možemo ga slobodno nazvati hroničarom historije grada - bilježio je na svojim fotografijama brojne događaje, trenutke, ljude i arhitekturu Mostara i okoline, i na taj način dokumentirao život i razvoj Mostara i Hercegovine.

Na Zimolovim fotografijama ostali su zabilježeni stari Mostar i njegova bliža okolina, arhitektura tadašnjih vjerskih i javnih građevina, potom fotografije gradova u kojima je boravio, kao i fotografije starih narodnih nošnji. Njegove nam fotografije mnogo govore o *stilu fotografije toga vremena, ali i o životu i strukturi grada Mostara i okoline.*

Knjiga se, pored uvodnog dijela, odnosno Riječi urednika, te O knjizi, sastoji od 3 poglavlja: Mostar, Kroz Bosnu i Hercegovinu i Narodne nošnje, odnosno, onako kako je i sama Zbirka fotografa Zimola i formirana u Muzeju. Monografija se sastoji od 528 stranica, te 470 izabranih Zimolovih fotografija i štampana je trojezično - pored bosanskog jezika uporedo su i prevodi na engleski i njemački jezik, što je čini pristupačnom za najširi krug čitalaca.

Kroz 470 izabranih fotografija, zastupljenih u Zbirci Muzeja, od kojih se većina po prvi puta predstavlja javnosti, dat je pregled rada fotografa Zimola od samih početaka njegova rada pa do zatvaranja ateljea 1945. godine.

U prvom poglavlju pod nazivom Mostar prikazan je grad sa svim svojim ljepotama: arhitekturom, vjerskim i kulturnim objektima i institucijama, potom zdravstvenim ustanovama, sportskim klubovima, važnim događajima

u gradu na Neretvi, te veliki broj značajnih ličnosti koje su obilježile društveni i kulturni život grada.

Drugo poglavlje prikazuje fotografije 21 bosanskohercegovačkog grada koje je Zimolo uspio snimiti svojim aparatom - od juga Bosne i Hercegovine pa do njenih istočnih krajeva - Trebinje, Ljubinje, Gacko, Bileća, Nevesinje, Stolac, Čapljina, Domanovići, Žitomislići, Buna-Blagaj, Ljubuški, Široki Brijeg, Jablanica, Prozor, Konjic, Sarajevo, Kiseljak, Jajce, Goražde, Foča i Čajniče, i čine ih panoramski snimci nabrojanih urbanih cjelina sa znamenitostima, život sa ulice te arhitektura navedenih krajeva.

Treće, poslednje poglavlje predstavlja nam Antona Zimola kao svojevrsnog zapisničara tradicije narodnih nošnji. U ovom poglavlju je prikazana raznovrsnost tradicionalnih motiva i sastoji se od fotografija svih slojeva društva, seoskih i gradskih, ženskih i muških narodnih nošnji iz različitih dijelova Hercegovine: Mostara i okoline, Bileće, Čapljine, Trebinja, Gacka, Konjica, Stoca, Popova polja, itd. Zimolo je zabilježio i trajno sačuvao na ovaj način vrijednosti kulture tradicionalnog odijevanja Hercegovine.

Urednik ove izuzetno vrijedne Monografije je mr. Ibrahim Dizdar, muzejski savjetnik, a redakcijski kolegij izdanja čine Zlatko Zvonić, historičar umjetnosti i viši kustos, te Aner Duraković, saradnik na Zbirci.

Fotografije Antona Zimola izvor su saznanja i za proučavanje urbanog razvoja grada Mostara, vidljivih promjena u njegovu izgledu, pojedinih dijelova grada, ulica, parkova, itd. Na njegovim su fotografijama trajno zabilježeni život i razvoj Mostara i Hercegovine, prizori iz privatnog života grada i njegovih stanovnika, osobe značajne za političku i upravnu vlast grada, znameniti Mostarci koji su dali svoj doprinos različitim granama nauke, umjetnosti, književnosti, kulture, privrede, sporta, i sl.

Kao monografija koja je posvećena radu jednom od najstarijih bosanskohercegovačkih fotografa, predstavlja veliki doprinos historiji bh. fotografije. Nadamo se da će poslužiti u budućnosti za sveobuhvatnu monografiju o radu i životu jednog od najstarijih mostarskih fotografa. Ovim izdanjem Muzej Hercegovine želi trajno sačuvati sjećanje na lik i djelo fotografa Antona Zimola, umjetničkog fotografa i jednog od prvih fotografa ne samo Mostara, već i Bosne i Hercegovine.

